

สภาวิชาชีพบัญชี: บริหารและควบคุมตนเองอย่างไร

ผศ. นพินทร์ เห็นโชคชัยชนะ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กว่าวิชาชีพบัญชีจะเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย วิชาชีพบัญชีต้องอดทนและฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการโดยอาศัยผลงานการให้บริการทางวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพและยังประโยชน์ต่อสังคมเป็นข้อพิสูจน์และยืนยัน ตลอดจนความสมานฉันท์และความสามัคคีรวมพลังเป็นหนึ่งเดียวของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ร่วมกันสร้างสรรค์บริการทางวิชาชีพบัญชีที่เปี่ยมล้นด้วยคุณภาพ ตลอดจนเส้นทางของเวลาอันยาวนาน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้ร่วมมือกันผลักดันและยกฐานะของวิชาชีพบัญชีจนได้มาซึ่งสภาวิชาชีพบัญชีที่ทุกคนปรารถนาและรอคอยในที่สุด สำหรับประชาชนคนไทยทั่วไปอาจรับทราบว่ามีพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เกิดขึ้นเป็นกฎหมายใหม่ฉบับหนึ่งเท่านั้น แต่ในความรู้สึกนึกคิดของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแล้ว พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 นี้คือความภาคภูมิใจและความปลื้มปิติเป็นอย่างมากของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ประวัติความเป็นมาของ สภาวิชาชีพบัญชี

เมื่อเรานั่งเครื่องย้อนเวลากลับสู่อดีต (Time machine) เพื่อค้นหารากเหง้าและที่มาของวิชาชีพบัญชีไทย เราจะพบว่าวิชาการบัญชีในประเทศไทยได้รับการบรรจุไว้ในโรงเรียนหลวง เมื่อปี พ.ศ. 2428 ตรงกับรัชสมัยรัชกาลที่ 5 นับจนถึงวันนี้ (พ.ศ. 2548) เป็นเวลา 120 ปีล่วงมาแล้ว คนไทยศึกษาวิชาการบัญชีในประเทศไทยในระดับมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2478 หลวงดำรงอิศรานุวรรต (หม่อมหลวงดำรงอิศรางกูร ณ อยุธยา) เป็นผู้บรรยายวิชาการบัญชีที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ

การเมืองในหลักสูตรปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์ และต่อมาในปี พ.ศ. 2480 หลวงดำรงอิศรานุวรรตได้เสนอกฎหมายแก่รัฐบาลให้จัดตั้งสภาการบัญชีขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพบัญชีว่าจะได้รับการคุ้มครองและได้รับการส่งเสริมจากรัฐ แต่รัฐบาลในขณะนั้นไม่เห็นด้วยกับการตั้งสภาการบัญชี เนื่องจากนักบัญชียังมีจำนวนน้อย ในปี พ.ศ. 2481 รัฐบาลจึงจัดให้มีการศึกษาวิชาการบัญชีในระดับปริญญาตรีขึ้นที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อเวลาล่วงไป 10 ปี นักบัญชี (ผู้ที่สำเร็จการศึกษาวิชาการบัญชีในระดับปริญญา)

กลุ่มหนึ่งได้รวมตัวกันจัดตั้งสมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2491 (ต่อมาปี พ.ศ. 2518 เปลี่ยนชื่อเป็นสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย) และพยายามผลักดันให้เกิดสภานักบัญชีมาหลายครั้ง เช่น ในปี พ.ศ. 2496 เสนอร่างพระราชบัญญัตินักบัญชี แต่กลับออกกฎหมายมาเป็น พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2542 มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติสภานักบัญชีอีก

จวบจนกระทั่งความพยายามดังกล่าวได้บรรลุผลสำเร็จแล้วในปี พ.ศ. 2547 เกิดสภาวิชชีพบัญชีขึ้นในประเทศไทย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหाराช (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ในพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2547 และมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งตรงกับวันปิยมหาราช อันเป็นวันที่พสกนิกรชาวไทยน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณแห่งล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นรัชสมัยที่ถือกำเนิดวิชาการบัญชีขึ้นในประเทศไทยตามที่กล่าวมาแล้ว

เมื่อสภาวิชชีพบัญชีเกิดขึ้น บทบาทและหน้าที่ของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้โอนไปให้สภาวิชชีพบัญชี ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ที่ประชุมใหญ่สามัญของสมาคมนักบัญชีฯ ได้มีมติด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ ให้เลิกสมาคมนักบัญชีฯ และโอนสินทรัพย์สุทธิจากการทั้งหมดของสมาคมนักบัญชีฯ ไปให้สภาวิชชีพบัญชี เพื่อสถาปนาสมาคมนักบัญชีฯ เป็นสภาวิชชีพบัญชีให้มั่นคงและเข้มแข็ง และเป็นศูนย์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอย่างแท้จริง

หลักการและเหตุผลของ

พ.ร.บ. วิชาชีพบัญชี

เหตุผลสำคัญของการตราพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาวิชชีพบัญชี เช่นเดียวกับสภาวิชชีพอิสระอื่นๆ (เช่น แพทยสภา เนติบัณฑิตยสภา สภาวิศวกร) ที่มีการควบคุมดูแลกันเองโดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้เป็นศูนย์รวมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งให้ความรู้และสนับสนุนส่งเสริมวิชาชีพบัญชีให้เกิดความเชื่อมั่นต่อสังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีคุณภาพและมาตรฐาน และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพบัญชี
3. เพื่อให้มีการควบคุมจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพบัญชี

ขอบเขตของวิชาชีพบัญชีและผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

วิชาชีพบัญชี (มาตรา 4) คือ วิชาชีพในการให้บริการต่อสังคมที่เกี่ยวกับการบัญชี แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ด้านการทำบัญชี
2. ด้านการสอบบัญชี
3. ด้านการบัญชีบริหาร
4. ด้านการวางระบบบัญชี
5. ด้านการบัญชีภาษีอากร
6. ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีบัญชี

และด้านอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง (ปัจจุบันยังไม่ได้กำหนดไว้ แต่คาดว่าจะในอนาคต อาจรวมถึงการตรวจสอบภายใน ที่ปรึกษาทางการเงิน และที่ปรึกษาภาษีอากร)

วิชาชีพบัญชี 2 ด้านแรกอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาวิชชีพบัญชี ส่วนวิชาชีพบัญชีอีก 4 ด้านหลังยังไม่มี การควบคุมแต่อย่างใด

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามประเภทการให้บริการต่อสังคม ดังนี้

ชื่อที่ใช้เรียกผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี	วิชาชีพบัญชีที่ให้บริการ
ผู้ทำบัญชี	ด้านการทำบัญชี
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	ด้านการสอบบัญชี
นักบัญชีบริหารหรือผู้บริหารระดับสูงทางการเงิน (CFO: Chief Financial Officers)	ด้านการบัญชีบริหาร
ผู้วางระบบบัญชี	ด้านการวางระบบบัญชี
นักบัญชีภาษีอากร	ด้านการบัญชีภาษีอากร
นักการศึกษาและเทคโนโลยีบัญชี	ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีบัญชี

เนื้อหา พ.ร.บ. วิชาชีพบัญชี

ในพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ได้กล่าวถึงเรื่องต่างๆ แบ่งออกเป็น 9 หมวด และหนึ่งบทเฉพาะกาล ดังนี้

หมวด 1 สภาวิชาชีพบัญชี (มาตรา 6 - มาตรา 11) เป็นการกำหนดให้มีสภาวิชาชีพบัญชีขึ้นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญคือ รับขึ้นทะเบียนการประกอบวิชาชีพบัญชี ออก พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี กำหนดมาตรฐานวิชาชีพบัญชี และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตลอดจนควบคุมความประพฤติของสมาชิกและผู้ขึ้นทะเบียนเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ถูกต้อง ออกใบบังคับสภาวิชาชีพบัญชี และรับรองหลักสูตรการอบรม

อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพบัญชี มีดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษา การอบรม และการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน และคณะกรรมการด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี)

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะได้รับการศึกษาตั้งแต่อยู่ในสถาบันการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาออกมาปฏิบัติงานต้องศึกษาต่อเนื่อง (CPD: Continueing Professional Development) โดยต้องเข้าร่วมอบรมและสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จะทำให้บริการทางวิชาชีพบัญชีที่เสนอแก่สังคมมีคุณภาพ และได้รับการยอมรับ และเพิ่มความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2. ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก จัดสวัสดิการ และการส่งเสริมความหวงแหนระหว่างสมาชิก (โดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี)

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีควรเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นส่วนร่วมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ก่อให้เกิดความสามัคคีเป็นปึกแผ่น ช่วยกันผดุงเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชีให้เป็นที่ยอมรับนับถือจากสังคม สมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีมีปัญหาความเดือดร้อนควรได้รับความช่วยเหลือและสงเคราะห์เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนนั้น

3. กำหนดมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี และคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน)

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะมีแนวทางในทางปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชีที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีคุณภาพ หักเทียมกับนานาประเทศ ผลงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสังคม

4. กำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณ และ สภาวิชาชีพบัญชี) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพพึงกระทำ

5. รับขึ้นทะเบียนการประกอบวิชาชีพบัญชี ออก ใบอนุญาต พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี และคณะกรรมการจรรยาบรรณ)

ผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะประกอบวิชาชีพได้ต้องขึ้นทะเบียนหรือเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี และต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามลำดับ

กรณีผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตประพฤติผิดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จะถูกพักใช้ใบอนุญาต พักการขึ้นทะเบียนหรือห้ามการประกอบวิชาชีพบัญชีด้านนั้น หรืออาจถูกเพิกถอนใบอนุญาต เพิกถอนการขึ้นทะเบียน หรือสั่งให้พ้นจากเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี

6. รับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรในวิชาชีพบัญชีของสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการรับสมัครเป็นสมาชิก (โดยคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีบัญชี)

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกหรือขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีต้องสำเร็จการศึกษาโดยได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางการบัญชีจากสถาบันการศึกษา ตามหลักสูตรที่ผ่านการรับรองหรือเห็นชอบจากสภาวิชาชีพบัญชี

7. รับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน)

สภาวิชาชีพบัญชีสามารถออกหนังสือหรือใบรับรองความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งขึ้นทะเบียนหรือเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้

8. รับรองหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการและการศึกษาต่อเนื่องในด้านต่างๆ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน และคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีบัญชี)

สภาวิชาชีพบัญชีกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหรือสมาชิกที่ประสงค์จะขอหนังสือหรือใบรับรองความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการหรือจะต่ออายุในการประกอบวิชาชีพบัญชีต้องทำรับการศึกษานานาชาติ (CPD) ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่ได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพบัญชี

9. ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของสมาชิกและผู้ขึ้นทะเบียนอันเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณ)

คณะกรรมการจรรยาบรรณจะเป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษสมาชิกและผู้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี โดยสภาวิชาชีพบัญชีจะเป็นผู้ปฏิบัติคดีสั่งขอคณะกรรมการจรรยาบรรณ

10. ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้บริการวิชาการแก่ประชาชนเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี และคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน)

สภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ และให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชนทั่วไปในสาขาเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ประชาชนและสังคมเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตระหนักถึงคุณค่าของวิชาชีพบัญชีที่มีต่อสังคมโดยรวม

11. ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (โดยคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี)

สภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อให้การปฏิบัติงานของสภาวิชาชีพบัญชีและสมาชิกตลอดจนบุคคลทั่วไป เป็นไปอย่างเรียบร้อย ถูกต้องตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ปัจจุบัน (มีนาคม 2548) สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีแล้วจำนวน 9 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เรื่อง วิธีการเสนอและการพิจารณาร่างข้อบังคับ พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 2 เรื่อง สมาชิกและการรับสมัครสมาชิก พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 3 เรื่อง ค่าบำรุงสมาชิก พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 4 เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของนายกสภาวิชาชีพบัญชี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี และหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 5 เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของประธานคณะกรรมการหรือกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน อำนาจหน้าที่ และการดำเนินการอื่นของคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 6 เรื่อง ผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 7 เรื่อง การออกใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 8 เรื่อง การประชุมใหญ่และการเสนอเรื่องให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณา พ.ศ. 2547

ฉบับที่ 9 เรื่อง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของประธานคณะกรรมการหรือกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน อำนาจหน้าที่ และการดำเนินการอื่นของคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน

12. เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (โดยสภาวิชาชีพบัญชี)

สภาวิชาชีพบัญชีเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย ดังนั้นสภาวิชาชีพบัญชีอาจเป็นสมาชิกขององค์กรหรือสถาบันวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศได้ เช่น

- คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB : International Accounting Standards Board)

- สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC: International Federation of Accountants)

13. ให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาของวิชาชีพบัญชี (โดยสภาวิชาชีพบัญชี)

เมื่อประเทศไทยเกิดปัญหาของวิชาชีพบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีจะเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาชีพบัญชีแก่รัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

14. ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัตินี้

นอกเหนือจากหน้าที่ซึ่งระบุไว้ชัดเจน 13 ประการข้างต้นแล้ว สภาวิชาชีพบัญชียังสามารถดำเนินการอื่นใดได้อีก ทั้งนี้ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

นอกจากนี้ในหมวด 1 ยังได้กำหนดวิชาชีพบัญชี 2 ด้านแรกใน 6 ด้านที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุม คือ ด้านการทำบัญชี (หมวด 6) และการสอบบัญชี (หมวด 5) ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่อยู่ภายใต้การควบคุมต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีก่อนจึงจะสามารถประกอบวิชาชีพบัญชีด้านนี้ได้

ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชี ส่วนผู้ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชี แต่บุคคลทั้งสองประเภทจะต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมการเป็นสมาชิกหรือขึ้นทะเบียนไว้ด้วยกัน (ปัจจุบัน อัตราค่าธรรมเนียมปีละ 500 บาท สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี และปีละ 300 บาท สำหรับผู้สำเร็จการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี)

ข้อกำหนดเพิ่มเติมที่สำคัญมากที่สุดในหมวดนี้ คือนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชีต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพตามเงื่อนไข 2 ประการคือ

1. จัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามตามประเภท จำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง โดยคำนึงถึงขนาดและรายได้ของนิติบุคคลนั้น (ปัจจุบัน กฎกระทรวงเรื่องนี้ยังไม่ได้ออกมาใช้บังคับ)

2. กรณีประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชี บุคคลซึ่งมีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลนั้น (หรือหัวหน้าสำนักงานสอบบัญชี) ในการให้บริการด้านการสอบบัญชีต้องเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม ให้นิติบุคคลซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นสังกัดอยู่ร่วมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

■ บทควมวิชาการ

สภาวิชาชีพบัญชี: บริหารและควบคุมตนเองอย่างไร

หมวด 2 สมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี (มาตรา 12 - มาตรา 21) จัดแบ่งสมาชิกออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) สมาชิกสามัญ (2) สมาชิกวิสามัญ (3) สมาชิกสมทบ และ (4) สมาชิกกิตติมศักดิ์ พร้อมทั้งกำหนดคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามของสมาชิกแต่ละประเภท กำหนดสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละประเภท การ

สิ้นสุดสมาชิกภาพ การประชุมสภาวิชาชีพบัญชีซึ่งแบ่ง เป็นการประชุมใหญ่สามัญอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และการประชุมใหญ่วิสามัญ

คุณสมบัติที่สำคัญของสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีและ ค่าบำรุงสมาชิกมีดังนี้

คุณสมบัติที่สำคัญ	สมาชิกสามัญ	สมาชิกวิสามัญ	สมาชิกสมทบ
(1) มีอายุไม่ต่ำกว่า	20 ปี	20 ปี	18 ปี
(2) มีสัญชาติ	ไทย	(ก) ไทย (ข) ต่างด้าว	-
(3) สำเร็จการศึกษา	ปริญญาตรีทางการบัญชี	(ก) ปริญญาตรีการบริการ ธุรกิจ พณิชยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือ สาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับ การบัญชี (ข) ปริญญาตรีทางการบัญชี	- ปวส. ทางการบัญชี หรือ - อยู่ระหว่างการศึกษาศึกษา ปริญญาตรีทางการบัญชี
ค่าบำรุงสมาชิก			
ชำระเป็นรายปี	500 บาท	300 บาท	300 บาท
ชำระเป็นรายสามปี	1,500 บาท	1,500 บาท	900 บาท
ชำระเป็นรายห้าปี	2,500 บาท	2,500 บาท	1,500 บาท

สมาชิกสามัญมีสิทธิเหนือสมาชิกประเภทอื่น (วิสามัญ สมทบและกิตติมศักดิ์) ในเรื่องต่อไปนี้

- ออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่
- เลือกตั้ง รับเลือกตั้ง หรือรับ แต่งตั้งเป็นกรรมการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นเกี่ยวกับกิจกรรมของสภาวิชาชีพบัญชี
- ขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญได้โดยเข้าชื่อกัน ไม่น้อยกว่า 100 คน
- เสนอร่างข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีโดยเข้าชื่อกัน ไม่น้อยกว่า 100 คน
- รับรองหรือเสนอเรื่องเข้าระเบียบวาระการประชุม
- รับเป็นองค์ประชุมใหญ่ ไม่น้อยกว่า 200 คน

หมวด 3 คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี (มาตรา 22 - มาตรา 32) ประกอบด้วย นายกสภาวิชาชีพบัญชี (มาจากที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ) กรรมการ โดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (มาจากการแต่งตั้ง) และกรรมการ (มาจากที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ) รวมทั้งสิ้น 13-17 คนโดยมีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสภาวิชาชีพบัญชี เสนอร่างข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี จัดให้มีการประชุมใหญ่ และออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีของแต่ละด้าน (มี 6 ด้าน) ประกอบด้วยประธานกรรมการ (มาจากที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ) และ กรรมการอื่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบวิชาชีพบัญชีด้านต่างๆ

หมวด 4 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี (กมบ.) (มาตรา 33 - มาตรา 36) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีแต่งตั้ง ผู้แทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 13-17 คน โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี

หมวด 5 การควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชี (มาตรา 37 - มาตรา 43) ผู้ใดจะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี โดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด ใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่มีอายุ แต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นรายปี (ปัจจุบัน ปีละ 1,000 บาท)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องเข้ารับการอบรมหรือเข้าร่วมประชุมสัมมนา (CPD) ตามที่สภาวิชาชีพกำหนด (ปัจจุบัน ยังไม่ได้กำหนดรายละเอียดออกมา)

หมวด 6 การควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชี (มาตรา 44 - มาตรา 45) ผู้ใดจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชี ต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี หรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีโดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด

หมวด 7 จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (มาตรา 46 - มาตรา 58) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหรือผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมาตรฐานของวิชาชีพบัญชี ให้มีคณะกรรมการจรรยาบรรณซึ่งแต่งตั้งจากการเสนอชื่อของคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่สภาวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการจรรยาบรรณ (เปรียบเสมือนศาลหรือตุลาการ) เป็นผู้พิจารณาและมีมติว่าผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณและมีคำสั่งลงโทษผู้นั้น ใน 4 สถานคือ ตักเตือนเป็นหนังสือ ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาตหรือ เพิกถอนการขึ้นทะเบียนโดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน 3 ปี และเพิกถอนใบอนุญาต เพิกถอนการขึ้นทะเบียนหรือสั่งให้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี

หมวด 8 การกำกับดูแล (มาตรา 59 - มาตรา 64) จากทางภาครัฐหรือราชการ ให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (กกบ.) ซึ่งประกอบด้วย ปณิธานกรทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง (จากหน่วยงานกำกับดูแลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง 10 คน) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน รวมทั้งสิ้น 14 คน มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลและพิจารณาของสภาวิชาชีพบัญชีอย่างต่างๆ ในเชิงนโยบายเฉพาะที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสาธารณชน เพื่อให้ความเห็นชอบข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีในบางเรื่อง และมาตรฐานการบัญชี และพิจารณาคำอุทธรณ์จากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากการวิชาชีพบัญชี

หมวด 9 บทกำหนดโทษ (มาตรา 65 - มาตรา 72) ที่สำคัญคือ

1. ผู้ใดไม่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีการควบคุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. นิติบุคคลที่ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีการควบคุม ไม่จัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม หรือผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการด้านการสอบบัญชีไม่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 300,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

บทเฉพาะกาล (มาตรา 73 - มาตรา 78) ที่สำคัญคือ

1. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อไปจนกว่าใบอนุญาตจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอน
2. ให้คณะกรรมการสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี และให้นายกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นนายกสภาวิชาชีพบัญชีไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ต้องไม่เกิน 180 วัน (ภายในวันที่ 20 เมษายน 2548)

■ บทความวิชาการ

สภาวิชาชีพบัญชี: บริหารและควบคุมตนเองอย่างไร

3. ให้ใช้มาตรฐานการบัญชีที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ไปพลางก่อน

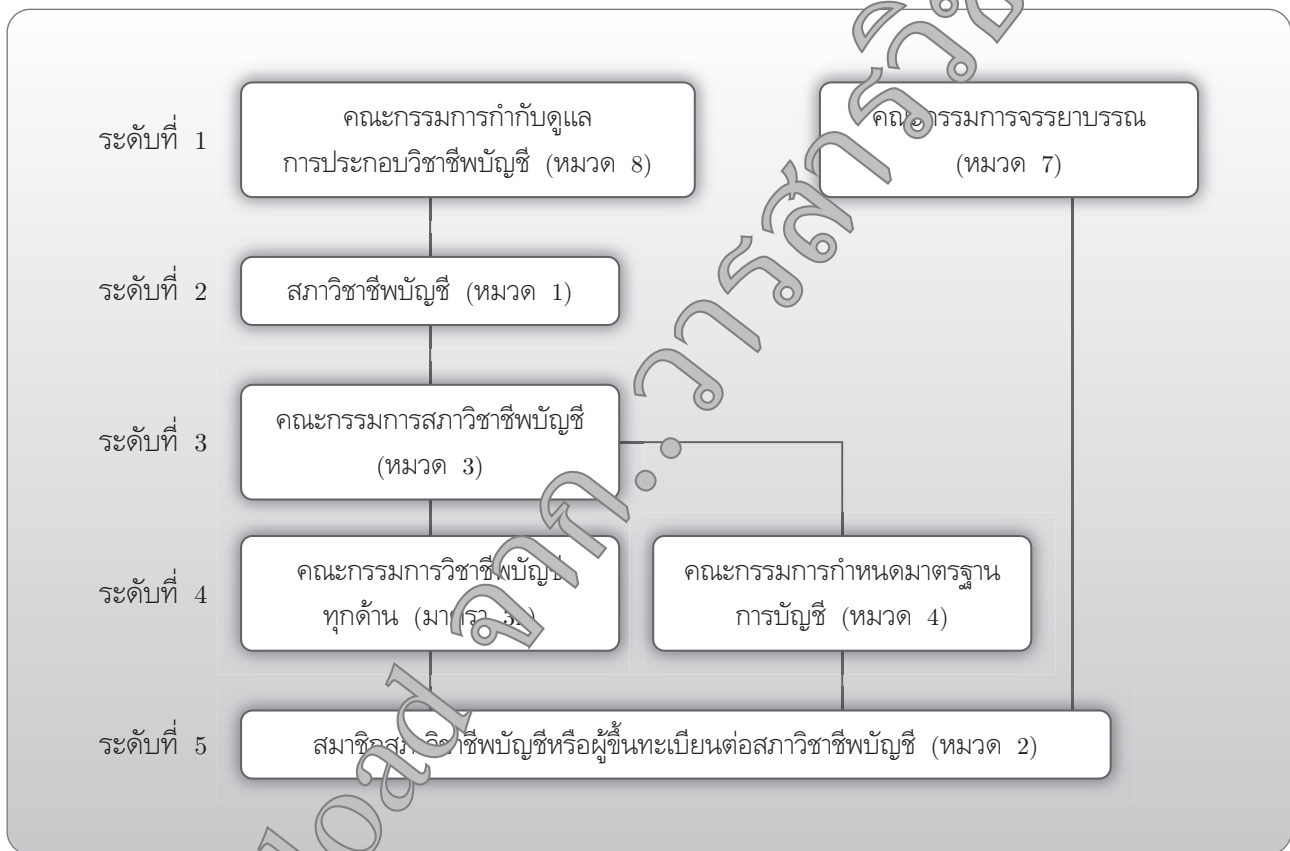
4. นิติบุคคลที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชี ภายใน 1 ปี (ภายใน 22 ตุลาคม 2548) ตามเงื่อนไขดังนี้

4.1 จัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามตามที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 ปี

4.2 ให้ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ไม่เกิน 3 ปี (ภายใน 22 ตุลาคม 2550)

โครงสร้างการกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี

ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ได้กำหนดโครงสร้างการกำกับดูแลวิชาชีพบัญชีไว้เป็น 5 ระดับ แสดงได้ดังภาพที่ 1

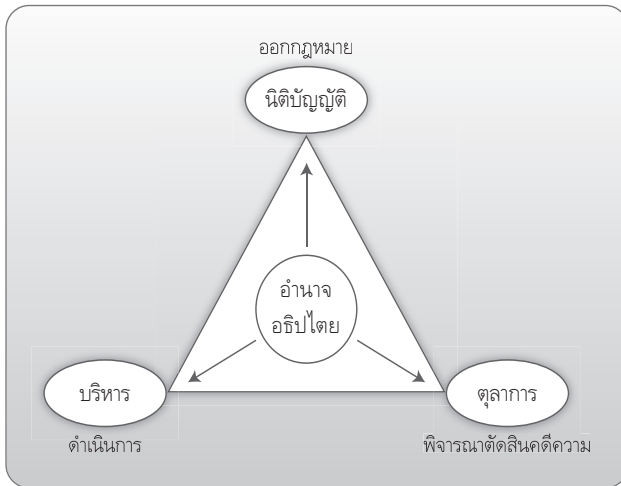

ภาพที่ 1 โครงสร้างการกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี

วิชาชีพบัญชีควบคุมตนเองอย่างไร

ประเทศไทยใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ อำนาจอธิปไตยเป็น

อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศซึ่งได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจอตุการนั้นเป็นของประชาชน อำนาจทั้งสามประการนี้มีการถ่วงดุลอำนาจไว้อย่างเหมาะสม แสดงได้ดังภาพที่ 2 และภาพที่ 3

ภาพที่ 2 ส่วนประกอบของอำนาจอำนวยการ

สภาวิชาชีพบัญชีเป็นองค์กรควบคุมตนเอง (Self Regulated Organization: SRO) เนื่องจาก

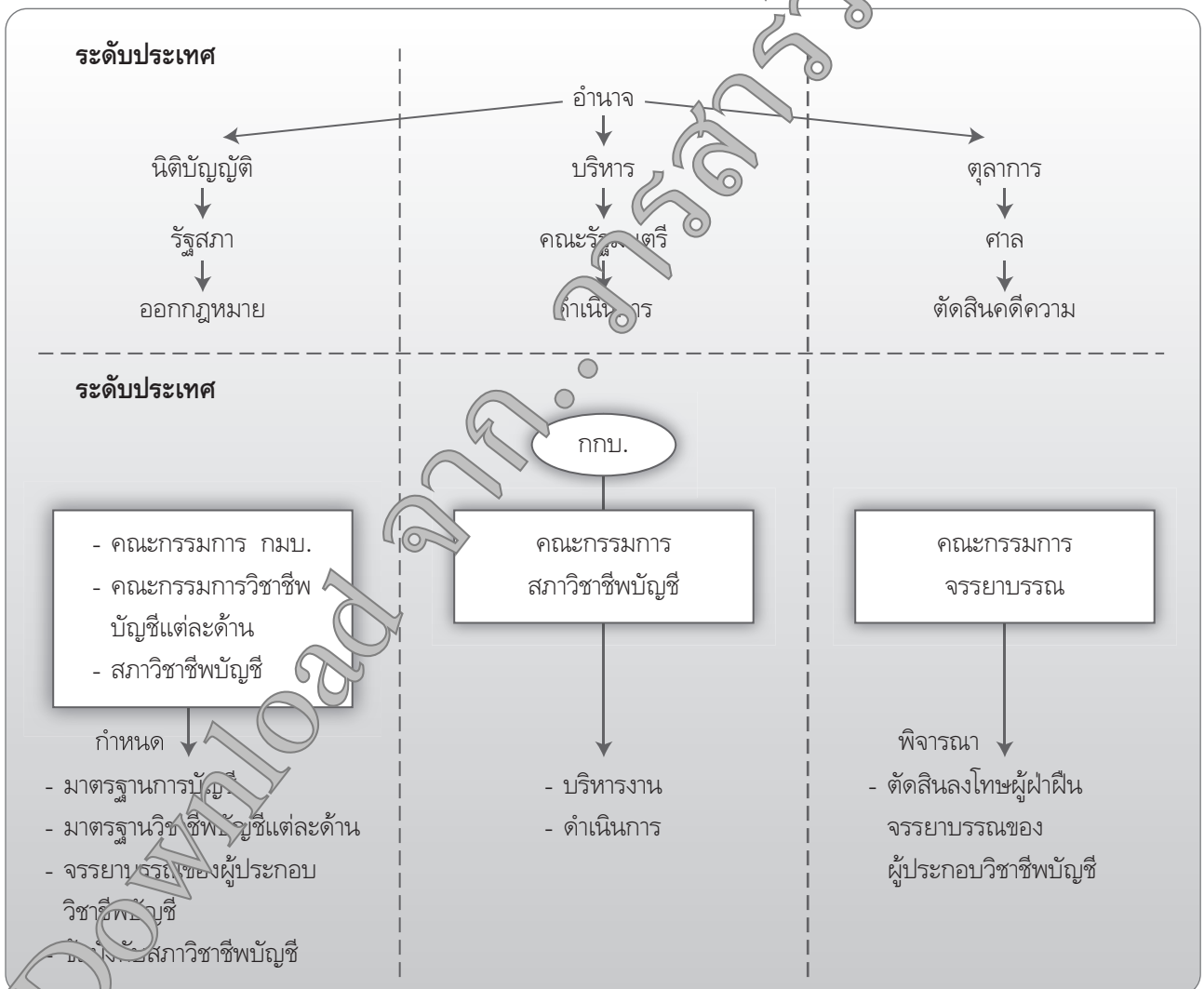
1. สภาวิชาชีพบัญชี โดยมติที่ประชุมใหญ่ออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ที่สำคัญ เช่น

1.1 ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

1.2 จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

1.3 คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน ออกมาตรฐานวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน

1.4 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี (กมบ.) ออกมาตรฐานการบัญชี

ภาพที่ 3 อำนาจอำนวยการในระดับประเทศและระดับวิชาชีพบัญชี

■ บทควมวิชาการ

สภาวิชาชีพบัญชี: บริหารและควบคุมตนเองอย่างไร

2. คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี มีหน้าที่บริหารงานและดำเนินการต่างๆ

3. คณะกรรมการจรรยาบรรณ มีหน้าที่พิจารณาไต่สวนและตัดสินลงโทษสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีและผู้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณหรือกฎหมาย

ผลกระทบของ พ.ร.บ. วิชาชีพบัญชี

ผลกระทบของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ที่มีต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีมีดังนี้

1. ผลดี เช่น

1.1 สภาวิชาชีพบัญชี มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นสถาบันวิชาชีพบัญชีที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นสาธารณชนย่อมให้การยอมรับและเชื่อถือสภาวิชาชีพบัญชี เนื่องจากมีกฎหมายรองรับสภาวิชาชีพบัญชีไว้

1.2 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีควบคุมดูแลตนเองโดยผ่านทางคณะกรรมการจรรยาบรรณ ซึ่งแต่งตั้งจากการเสนอชื่อของคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่สภาวิชาชีพบัญชี

1.3 การสงวนวิชาชีพในด้านการทำบัญชี และด้านการสอบบัญชีให้กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (ผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งต่อไปจะได้รับใบอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีเท่านั้น ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพบัญชีทั้งสองด้านที่ควบคุมนี้

1.4 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี (กมบ.) เป็นผู้กำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีตามกฎหมายแต่เพียงผู้เดียว โดยเป็นมาตรฐานการบัญชีต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (กคป.)

1.5 การสงวนวิชาชีพบัญชีให้กับคนไทย เพราะผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (คนต่างด้าว) ต้องมีความรู้ภาษาไทย มาตรฐานการบัญชีไทย และกฎหมายภาษีอากรไทยอย่างเพียงพอ จึงจะเป็นผู้ทำบัญชีได้

1.6 คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้าน เป็นผู้พัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีในแต่ละด้านนั้น ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีแต่ละด้านมีความรู้ความชำนาญมากยิ่งขึ้น

1.7 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ถือว่าเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 ลัดด ลงไปประมวลรัษฎากรโดยปริยายและไม่ต้องขอความเห็นชอบจากอธิบดีกรมสรรพากรอีก

1.8 คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (กคป.) ทำหน้าที่กำกับดูแลอยู่ต่างๆ (ไม่ใช่ควบคุมอย่างใกล้ชิด)

2. ผลเสีย เช่น

2.1 ผู้ทำบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต้องขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี โดยต้องเสียค่าบำรุงสมาชิกและค่าธรรมเนียมการประกอบวิชาชีพบัญชี (กรณีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต)

2.2 ผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องเข้ารับการศึกษาคู่มือ (CPD) ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการศึกษาคู่มือ

2.3 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ

2.4 นิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชี ต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีตามเงื่อนไข 2 ประการคือ

- (1) จัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบบุคคลที่สาม
- (2) กรณีประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชี ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลในการให้บริการด้านการสอบบัญชีต้องเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

2.5 นิติบุคคลซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามสังกัดอยู่ ต้องร่วมรับผิดชอบด้วยอย่างลูกหนี้ร่วม

การปรับตัวของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (ทั้งนักบัญชีและนิติบุคคลที่ประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีและด้านการทำบัญชี) จะได้รับผลกระทบจากพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีหลายประการและสมควรปรับตัวให้เหมาะสม ดังนี้

1. นักบัญชีที่ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งมีการควบคุมซึ่งในเมืองต้นมีเพียง 2 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการสอบบัญชีที่เรียกว่า **ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต** ต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชีและได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี (มาตรา 38) โดยเสียค่าบำรุงสมาชิก (ปีละ 500 บาท) และค่าธรรมเนียมการประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นรายปีอีก (ปีละ 1,000 บาท)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (เดิม) ตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ให้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ต่อไปจนกว่าใบอนุญาตจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอน (มาตรา 73 ของบทเฉพาะกาล)

การขอรับใบอนุญาต การอนุญาต และการออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้เป็นไปตามแบบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 7)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพากรในการตรวจ สอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 ลัตต แห่งพระราชบัญญัติ

1.2 ด้านการทำบัญชีที่เรียกว่า **ผู้ทำบัญชี** (ตามที่แจ้งไว้กับกระทรวงพาณิชย์ในแบบ ร.บ.ช. 3) ต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชีที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี โดยเสียค่าบำรุงสมาชิกหรือค่าธรรมเนียม (ปีละ 500 บาท หรือ 300 บาท ขึ้นอยู่กับคุณวุฒิการศึกษา)

ผู้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีขนาดเล็กที่มีคุณวุฒิในระดับอนุปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชีหรือเทียบเท่า มี 2 ทางเลือกคือ

(1.1) เป็นสมาชิกสมทบสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่ง

ค่าบำรุงสมาชิกปีละ 300 บาท หรือ

(1.2) ต้องขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี (ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี) โดยชำระค่าธรรมเนียมปีละ 300 บาท

(2) ผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีขนาดใหญ่ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า บัญชีหรือเทียบเท่า มี 2 ทางเลือกคือ

(2.1) เป็นสมาชิกสามัญสภาวิชาชีพบัญชี โดยชำระค่าบำรุงสมาชิกปีละ 500 บาท หรือ

(2.2) ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี โดยชำระค่าธรรมเนียมปีละ 500 บาท

ผู้ทำบัญชีตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 (ผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ทำบัญชี แต่ได้รับการผ่อนปรนเป็นเวลา 8 ปี จนถึงวันที่

9 สิงหาคม พ.ศ. 2551 มีจำนวน 15,843 คน) มี 2 ทางเลือกคือ

(3.1) เป็นสมาชิกวิสามัญสภาวิชาชีพบัญชี (กรณีมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี) โดยชำระค่าบำรุงสมาชิกปีละ 500 บาท หรือ

(3.2) เป็นสมาชิกสมทบสภาวิชาชีพบัญชี (กรณีมีคุณวุฒิระดับ ปวส. ทางการบัญชีหรืออยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการบัญชี) โดยชำระค่าบำรุงสมาชิกปีละ 300 บาท หรือ

(3.3) ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี โดยชำระค่าธรรมเนียมปีละ 500 บาท (ปริญญาตรี) หรือ 300 บาท (ต่ำกว่าปริญญาตรี)

ค่าธรรมเนียม ปี 2548 ต้องชำระภายในเดือนมีนาคม 2548 การต่ออายุการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีปีถัดไป

■ บทความวิชาการ

สภาวิชาชีพบัญชี: บริหารและควบคุมตนเองอย่างไร

อาจชำระค่าธรรมเนียมได้ล่วงหน้าภายใน 3 เดือนก่อน 1 มกราคมของปีถัดไป แต่จะชำระล่าช้าเกินเดือนมกราคมของปีถัดไปไม่ได้

การชำระค่าบำรุงสมาชิกมี 3 ลักษณะคือ รายปี รายสามปี หรือรายห้าปี การต่ออายุสมาชิกภาพต้องชำระค่าบำรุงสมาชิกได้ล่วงหน้าภายใน 3 เดือนก่อนวันที่ 1 มกราคมของปีถัดไป แต่จะชำระล่าช้าเกินเดือนมกราคมของปีถัดไปไม่ได้

2. นิติบุคคลที่ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งมีการควบคุมซึ่งในเบื้องต้นมีเพียง 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการสอบบัญชีที่เรียกว่า **สำนักงานสอบบัญชี** ต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีและจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลต้องเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต กรณีผู้สอบบัญชีซึ่งสังกัดอยู่กับนิติบุคคลใดต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม ให้นิติบุคคลนั้นร่วมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

2.2 ด้านการทำบัญชีที่เรียกว่า **สำนักงานบริการรับทำบัญชี** ต้องจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชีและจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม

3. นักบัญชีตามข้อ 1 (ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้ทำบัญชี) ปฏิบัติงานการประกอบวิชาชีพบัญชีตามมาตรฐานของวิชาชีพบัญชี และตามจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพ

บัญชี นักบัญชีต้องเข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการ และศึกษาต่อเนื่องในด้านต่างๆ ตามที่สภาวิชาชีพบัญชี (กรณีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรณีผู้ทำบัญชี) กำหนดไว้

4. นักบัญชีที่ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านนี้ไม่มีการควบคุม (4 ด้านหลัง) จะเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชีหรือจะขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจ แต่ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมาตรฐานของวิชาชีพบัญชี

บทส่งท้าย

ผู้เขียนหวังว่า สภาวิชาชีพบัญชีจะยังประโยชน์อันไพศาลแก่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สังคมและประเทศชาติ สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประสงค์การควบคุมดูแลกันเองมากกว่าที่จะให้หน่วยงานของรัฐมากำกับดูแล ความจริงแล้วผู้เชื่อว่าหน่วยงานกำกับดูแลจะเป็นหน่วยงานใด ขอเพียงแต่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชียึดมั่นในจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพบัญชีโดยเคร่งครัด ซึ่งเป็นการกำกับดูแลตนเองอย่างดี ย่อมดีกว่าให้ผู้อื่นมากำกับดูแล ดังพุทธดำรัสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ว่า **“จงเตือนตนด้วยตนเอง”**

UAP